

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2014

Strateške usmeritve

MKL s pridobivanjem novega knjižničnega gradiva v lokalnem okolju uresničuje svojo kulturno, informacijsko, izobraževalno in socialno vlogo.

Knjižnica letni nakup načrtuje na podlagi Pravilnika o upravljanju s knjižnično zbirko in pri tem sledi normativom iz standardov in strokovnih priporočil za to področje:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS št. 87/01 in 96/02).
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS št. 73/03).
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Uradni list RS št. 88/03).
- Standardi za splošne knjižnice (za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015). (2005).
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994). Knjižničarske novice (5) 3. Priloga.

Na podlagi strateškega načrta 2013-2016 knjižnica načrtuje naslednje ukrepe upravljanja s knjižnično zbirko:

- vsebino letnega prirasta in dopolnjevanja knjižnične zbirke načrtuje s posebnim poudarkom na prilagoditvi specifičnostim okolja posameznih knjižnic;
- sistematično upravljanje aktualnosti knjižnične zbirke;
- uveljavitev enotne evalvacije za uporabo knjižnične zbirke z učinkovitimi kazalniki;
- nadaljnji razvoj repozitorija MKL za učinkovito izrabo in izboljšano dostopnost gradiva;
- razvoj dejavnosti za etične skupine na območju knjižnice s knjižničnim gradivom v njihovih jezikih.

Strateški cilji in aktivnosti za leto 2014

- Oblikovanje obsežne, pestre in aktualne knjižnične zbirke za prebivalce Mestne občine Ljubljana in širšega območja;
- Izvajanje izbora in nakupa izbrane založniške produkcije, primerne za splošno knjižnico v skladu z dokumentom o upravljanju s knjižnično zbirko MKL:

Knjižnica bo z aktivnim spremljanjem novosti založniške produkcije sodelovala z večino slovenskih založb in za zbirko pridobila vse relevantne nove naslove za knjižnično zbirko velike splošne knjižnice.

- Vzdrževanje vsebinske aktualnosti in učinkovite izrabe knjižničnega gradiva in za podporo dejavnostim knjižnice pri razvijanju bralne kulture in informacijske pismenosti iz letnega programa dela:

Knjižnica bo z nakupom novega gradiva odgovarjala na informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe pestrega urbanega okolja s širokim razponom zahtevnosti uporabnikov.

- Izboljšanje kakovosti ponudbe knjižničnega gradiva za posebne potrebe uporabnikov z oblikovanjem posebnih knjižničnih zbirk in virov;
- Zagotavljanje kakovostne informacije o zbirki s kakovostno strokovno obdelavo gradiva;
- Knjižnica bo zbirala, obdelovala, hranila in posredovala gradivo in informacije o svoji lokalni skupnosti in s tem ohranjala lokalno dediščino;
- Načrtno blikovanje zbirke gradiva in informacij ter razvijanje storitev za ranljive skupine prebivalstva (starejši, etnične skupine, brezposelni, socialno ogroženi, uporabniki s posebnimi potrebami);
- Organizacija dejavnosti s knjižničnim gradivom in uporabniki knjižnice;
- Oblikovanje zbirke osrednje območne knjižnice in pridobivanje obveznega izvoda v okviru posebnih nalog OOK glede zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in obveznega izvoda.

Pričakovani učinki

- Dostopnost vse relevantne založniške produkcije uporabnikom knjižnice.
- Urejen katalog knjižničnega gradiva MKL.
- Ekonomična poraba finančnih virov za nakup knjižničnega gradiva.
- Razvoj knjižničnih zbirk v krajevnih knjižnicah, ki so bolj usklajene z značilnostmi okolja in s tem bolj učinkovita izraba knjižničnega gradiva vsake posamezne krajevne knjižnice.
- Zagotavljanje dostopnosti knjižnične zbirke in knjižnične dejavnosti vsem prebivalcem: razvoj načela večkulturnega (so)delovanja in uveljavljanje večkulturnosti v knjižnici s spodbujanjem k aktivnemu bivanju in kulturni izmenjavi.
- Boljša dostopnost aktualnega gradiva za uporabnike in bolj učinkovita razporeditev knjižničnega gradiva v mreži knjižnic.
- Boljša izraba prostorov v mreži knjižnic MKL.

Kazalniki uspešnosti

- Uravnoteženi rezultati knjižničnega poslovanja med enotami: sorazmerno enak obrat gradiva med primerljivimi enotami knjižnične mreže.
- Učinkovitost servisiranja uporabniških zahtev in potreb – zadovoljstvo uporabnikov.
- Informacijska učinkovitost kataloga tako za uporabnike kot informatorje – zadovoljstvo uporabnikov.
- Dvig članstva, povečana izposoja gradiva (članstvo 2012: 83.704; izposoja 2012: 4.759.762)

Vsebinski kriteriji letnega nakupa 2014

Nakup knjižničnega gradiva je načrtovan na podlagi potreb izrazitega mestnega okolja z visoko dnevno-delavsko in izobraževalno migracijo ter potreb okolja z visokim deležem storitvenih dejavnosti, upravnih uradov, predstavništev, mednarodnih stikov, visoke koncentracije izobraževalnih ustanov, kar vse se odraža tudi v strukturi članstva knjižnice. Ker knjižnica opravlja knjižnično dejavnost tudi na področju osmih primestnih občin, načrtuje nakup za ta del knjižnične mreže glede na specifičnost teh okolij.

Knjižnica za **informacijske potrebe** okolja načrtuje nakup splošnega slovenskega informativnega periodičnega tiska (dnevno časopisje, tedniki, mesečniki) in najpomembnejših tujih časnikov evropskih držav: skupno 351 naslovov – povprečno 42 na organizacijsko enoto v knjižnični mreži. Zahtevnejši naslovi so razporejeni v petih večjih enotah, ki delujejo kot centri za svoje območje mestne občine.

Knjižnica za informacijske potrebe okolja načrtuje zakup dostopov do elektronskih podatkovnih zbirk z možnostjo oddaljenega dostopa s področja pravnih informacij (Tax-Fin-Lex) in informacij slovenskega poslovnega okolja (GVIN) za potrebe iskalcev zaposlitve in za potrebe deležnikov poslovnega sektorja, ki je skoncentriran v okolju knjižnice.

Knjižnica za informacijske potrebe okolja načrtuje nakup publikacij z informacijami javnega značaja (vladne in nevladne organizacije, institucije civilne družbe...) in gradiva z informacijami, ki vzpodbujajo zanimanje za dogajanja v lokalnem okolju, za družbena gibanja in razvoj.

Knjižnica za izobraževalne potrebe, ki so v okolju knjižnice izrazito poudarjene, načrtuje nakup gradiva različnih strokovnih področij in zahtevnostnih stopenj.

Knjižnica permanentno kupuje temeljna dela posameznih strokovnih področij v slovenskem jeziku za dopolnjevanje knjižnične zbirke za vse uporabnike splošne knjižnice.

Knjižnica pri nakupu skrbno izbira poučno gradivo, namenjeno začetnemu spoznavanju različnih tematskih področij za otroke, spodbujanju njihove vedoželjnosti in oblikovanju osebnih interesov.

Zaradi visoke koncentracije srednjih in visokih šol na področju knjižnice le ta načrtuje nakup strokovnega gradiva, ki podpira srednješolsko, visokošolsko in univerzitetno izobraževanje zlasti humanističnih in družboslovnih smeri.

Knjižnica načrtuje nakup strokovnega gradiva, s katerim podpira vseživljenjsko neformalno izobraževanje in koristno preživljanje prostega časa, ki podpira pridobivanje uporabnih znanj, ki podpira osebni razvoj.

Za podporo drugačne dostopnosti v izobraževalne namene knjižnica načrtuje nakup elektronskih podatkovnih zbirk s področja humanistike, kulture, izobraževanja, medicine, splošne znanosti (EBSCO, Encyclopædia Britannica).

V **raziskovalne namene** knjižnica načrtuje nakup izbranih izčrpnih del družboslovnih in humanističnih strok, ki se nanašajo na dosežke in raziskave sodobnih dogajanj v družbi in zadevajo bodisi lokalno skupnost, bodisi Slovenijo v celoti ali v odnosu s svetom. Posebej smo pozorni na nakup gradiva, ki služi raziskovalnemu delu na vseh stopnjah formalnega izobraževanja ter razvoju raziskovalne usposobljenosti.

Kulturne potrebe okolja. Knjižnica se z nakupom izbranega knjižničnega gradiva vključuje v široko ponudbo kulturnih dejavnosti, ki je zaradi značaja glavnega mesta skoncentrirana na območju knjižnice.

V ta namen načrtuje nakup kvalitetnega leposlovja domačih in prevedenih tujih avtorjev, nagrajenega in nominiranega leposlovja ter svetovno klasiko v slovenskem in tujih jezikih.

Z enako skrbjo načrtuje nakup mladinskega leposlovja s poudarjeno estetsko in literarno vrednostjo za otroke in mlade, pri čemer se opira na lastno raziskovalno deljavnost Centra za mladinsko književnost.

Knjižnica načrtuje nakup izbranega kvalitetnega filmskega in glasbenega gradiva različnih zvrsti in žanrov, dostopnega za izposajo na našem trgu.

Knjižnica načrtuje izbor kvalitetne strokovne literature s področja umetnosti.

Za potrebe drugačne dostopnosti knjižnica načrtuje zakup 500 naslovov e-knjig na portalu Biblos.

Letni prirast knjižničnega gradiva različnih strokovnih vsebin načrtujemo po naslednjih kriterijih in okvirnih razmerjih:

- Splošno poljudno gradivo – 30%: poljudna sodobna dela, ki služijo uvajanju v zastopano vsebino, informiranju in splošni razgledanosti, in drugič uspešnice glede na odziv javnosti ob izdaji in povpraševanju uporabnikov. Dopolnjuje gradivo, ki je nenehno podvrženo nadzoru uporabe.
- Strokovno gradivo – 30%: poljudna sodobna dela z uveljavljenim pomenom v stroki, ki dopolnjujejo področje z novimi vsebinami ali novimi vidiki na poljudnem nivoju in na vseh področjih človekovega udejstvovanja. Gradivo omogoča nadaljnje izobraževanje in pridobivanje uporabnih znanj, spodbuja zanimanje za dogajanja v lokalnem okolju, za družbena gibanja in razvoj, posreduje kulturne in znanstvene dosežke.
- Temeljno gradivo – 30%: uveljavljena pomembna dela, ki predstavljajo temeljni vir zastopanega vsebinskega območja. Knjižnično zbirko dopolnjujejo tako s sodobnimi temami kot retrospektivnim pregledom doseženega znanja v obravnavani stroki, predstavljenimi na dovolj izčrpen način. Dopolnjuje študijsko gradivo, ustreza poslovnim zahtevam in omogoča visok estetski, duhovni in intelektualni razvoj.
- Prirast v posameznih strokovnih skupinah je ustrezen izbor novih naslovov založniške produkcije, o kateri presoja strokovna služba za nabavo knjižničnega gradiva po splošnih kriterijih nabavne politike (ustrezna predstavitev in sodobnost vsebine, ustreznost literarna/umetniška kakovost, reference, zastopanost vsebine v dosednji zbirki, ustrezno razmerje med ceno in pomenom vsebine ter pričakovane uporabe, prepoznana aktualnost, ustreznost nosilca, namembnost vsebine in ciljna skupina uporabnikov, kvaliteta izdelave...).

Upoštevanje posebnih potreb okolja

Knjižnica v svojem okolju ugotavlja posebne potrebe okolja in uporabnikov knjižnice, ki jih v ponudbi knjižničnega gradiva odraža z načrtovanjem izbora za posebne zbirke knjižničnega gradiva. V letu 2014 bo z ustreznim izborom dopolnjevala štirinajst posebnih tematskih zbirk, namenjenih posebnim potrebam uporabnikov, ki jih je prepoznala v preteklem obdobju:

- Arhiv slovenske mladinske produkcije za študijske namene in razvoj promocije branja, bralne kulture in informacijske pismenosti pri mladih
- Hiša svetov - z gradivom s področja človekovih pravic, varovanja ogroženih družbenih skupin, odgovornega ravnanja z naravnimi dobrinami in problemi globalizacije
- Kotiček za starše – z gradivom za vprašanja vzgoje in starševstva
- Kitajski kotiček – zbirka z gradivom o Kitajski in v kitajščini
- Pravljična soba – z zbirko tujih nagrajenih ali nominiranih del za otroke
- Samostojni popotnik – z izbranim gradivom za zahtevne turiste na temo odgovornega turizma in drugih vprašanj
- Zbirka vseživljenjskega učenja – z izbranim gradivom za permanentno izobraževanje odraslih
- Srednješolski učbeniki – načrtna zbirka za potrebe pridobivanja srednješolske izobrazbe izven rednih oblik formalnega srednješolskega izobraževanja
- Knjige za slabovidne, večji tisk – z gradivom za slabovidne
- Kinološki kotiček – s posebnim izborom za poznavalce in ljubitelje psov
- Šahovski kotiček – s posebnim izborom za poznavalce in ljubitelje šaha
- Zbirka gradiva za sodobni ples
- Književna didaktika - zbirka za podporo razvijanja književne kulture pri otrocih
- Konjenciška zbirka
- Posebna zbirka planinske in gorniške literature
- Načrtujemo izgradnjo zbirke za albansko etnično skupnost v Ljubljani

Razvijanje branja, bralne kulture, informacijske pismenosti

Načrt nakupa 2014 vključuje pridobivanje knjižničnega gradiva, ki podpira širok spekter drugih dejavnosti knjižnice na področju branja, višanja bralne kulture in informacij pismenosti, ki so načrtovane v letnem planu 2014, kot so pravljичne urice in delavnice s knjigo za najmlajše, Megakviz, čajanke za dedke in babice (spoznavanje gradiva za otroke), strokovna podpora mentorjem bralnih značk, organizirane bibliopedagoške ure Rastem s knjigo, priporočilni sezname, predstavitve novosti, delavnice z odraslimi, literarni večeri, Mesto bere in bralni projekti za odrasle.

Prirast knjižničnega gradiva - načrtovan obseg in dostopnost v letu 2014

Obseg pridobivanja novega knjižničnega gradiva po zakonodaji o knjižničarstvu planiramo na podlagi števila prebivalcev v območju knjižnice. Zaradi zaostrenih ekonomskih razmer knjižnica z nakupom načrtuje obseg prirasta, ki bo v l. 2014 186 novih enot na 1000 prebivalcev.

Poleg tega načrtujemo 1.800 enot prirasta z obveznim izvodom in 8.500 enot z darovi. Na tej osnovi MKL v letu 2014 za območje Mestne občine in osmih primestnih občin s skupno 336.470 prebivalci načrtuje 62.381 enot prirasta z nakupom novega knjižničnega gradiva, z drugimi načini pridobivanja pa skupno 72.681 enot, s čimer dosežemo 216 enot prirasta na 1000 prebivalcev.

Na podlagi 12. člena Pravilnika knjižnica pri izboru gradiva upošteva strokovne kriterije letnega prirasta gradiva, ki predvidevajo 60% naslovov strokovnega in 40% naslovov leposlovnega gradiva. Prav tako knjižnica pri izboru upošteva potrebe gradiva za mladino in zanje načrtuje prirast 25% naslovov gradiva, odraslim bralcem

pa 65% gradiva. Razmerje je zastavljeno na podlagi preteklih izkušenj, glede na velikost knjižnice in njenega nakupa, pa tudi na podlagi poznavanja in dostopnosti založniške ponudbe.

Slovenska knjižna produkcija ne dosega zadovoljive količine ustreznih izdaj za otroke, zlasti poučnega gradiva, ki bi pokrivalo vsa področja znanja, izstopa le leposlovje. To dejstvo znižuje možen odstotek prirasta strokovnega gradiva za mladino, ki ga ni mogoče nadomestiti s tujimi izdajami v taki meri, kot je to možno pri gradivu za odrasle. Primanjkljaj nadomeščamo z dovolj obsežnim splošnim poljudnim gradivom, ki sicer ni izdano kot mladinsko gradivo, a je po zahtevnosti primerno za to skupino uporabnikov. Poleg tega knjižnica zaradi obveznosti v okviru nalog OOK z nakupom zahtevnejšega izbora in obveznih izvodov ne more zagotavljati 30-odstotne zastopanosti naslovov za otroke v zbirki, čeprav nakupi vse relevantne nove naslove za mladino.

Knjižnica bo kupila vse relevantne naslove, ki bodo v prihodnjem letu izšli s podporo Javne agencije za knjigo v okviru založniških programov in projektov s področja kulture in jih v ustreznem številu izvodov razporedila po organizacijskih enotah mreže. Izbor letnega nakupa 2014 bo izveden iz ponudbe najmanj 50-tih slovenskih založb.

Prezenčna zbirka in zbirke za posebne potrebe uporabnikov:

Knjižnica pri izboru gradiva skrbi za izgradnjo prezenčne zbirke, ki je namenjena izposoji samo v knjižnici in obsega največ 10% celotne knjižnične zbirke.

Dostop do elektronskih virov:

MKL bo v letu 2014 zagotovila dostop do elektronskih virov informacij: uporabnikom knjižnice omogoča internetni dostop do skupnih elektronskih in digitaliziranih publikacij od doma ter 500 naslovov e-knjig, dostopnih na portalu Biblos.

Drugo neknjižno gradivo:

Knjižnica načrtuje nakup do 15% enot neknjižnega gradiva v razmerju z ostalimi vrstami gradiva. Največ CD in DVD-rome s poučno vsebino ter filme in glasbo na zgoščenkah.

Serijske publikacije:

MKL bo v letu 2014 za mrežo knjižnic zagotavljala uporabo skupno 1600 enot periodičnih publikacij, ki jih pregledujemo glede na aktualnost in morebitne ustrežnejše nove naslove na tržišču.

Omogočanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice

Knjižnica za zagotavljanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva vzdržuje knjižnično zbirko v mreži knjižnic z 37 enotami, za katere bo v l. 2014 pridobila novo gradivo po priloženi tabeli. Knjižnica v letu 2014 načrtuje skupno 58.200 ur odprtosti vseh organizacijskih enot. Od tega je načrtovano število ur odprtosti osrednje knjižnice 63 ur tedensko.

Knjižnična mreža MKL vključuje tudi 5 majhnih organizacijskih enot, ki zaradi slabih pogojev poslovanja nimajo dostopa do interneta in knjižničnega kataloga. Ker teh pogojev v sodelovanju z občino še ni mogoče izboljšati, ostaja delež enot knjižnične

mreže z dostopom do vzajemnega kataloga 86,8 %. Delež enot brez dostopa do vzajemnega kataloga (13,2 %) pa nikakor ni sorazmeren z deležem knjižničnega gradiva in knjižničnega poslovanja, ki v primerjavi z ostalimi za te enote predstavlja le 0,39%.

Potujoča knjižnica:

Knjižnica za nekatere specifične potrebe okolja organizira bibliobusno dejavnost s posebej načrtovanim nakupom, ki izboljšuje dostopnost do knjižničnega gradiva: v odročnih krajih primestnega okolja, v dveh zaporih, v dveh domovih za ostarele, v inštitutu za rehabilitacijo invalidov na skupno 44 izposojevališčih. Bibliobusno zbirko gradimo v obsegu srednje krajevne knjižnice z vsebinami splošnega značaja ter poudarkom na leposlovju.

Knjižnica za uporabnike bibliobusnih postajališč načrtuje 1600 enot novega knjižničnega gradiva. Od tega 800 enot financirajo občine z bibliobusnimi postajališči in z deleži po številu prebivalcev.

Izbor za nakup novega knjižničnega gradiva izvaja Služba za pridobivanje knjižničnega gradiva po kriterijih nabavne politike knjižnice z rednim pregledovanjem novosti v založniški produkciji.

Služba prav tako ureja pridobivanje novega gradiva iz obveznega izvoda, ki ga knjižnica pridobi po Zakonu o obveznem izvodu.

Služba ureja prirast darov bralcev in drugih darovalcev, ki jih pristojni knjižničarji odberejo za knjižnično zbirko.

Služba bo zagotovila standardizirano bibliografsko obdelavo v letu 2014 pridobljenega knjižničnega gradiva v elektronskem katalogu COBISS. Prav tako bo za vse pridobljene enote zagotovila ustrezno opremo in zaščito novega gradiva za potrebe izposoje.

Služba bo sodelovala z ostalimi enotami knjižnice pri vseh procesih urejanja prirasta in zaloge, kot so izbor knjižničnega gradiva, inventure, odpis gradiva, urejanje postavitvenega sistema za prosti pristop, načrtovanje novih zbirk itd.

Načrtovan obseg nakupa novih enot knjižničnega gradiva po zvrsteh

Knjižno gradivo	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	SKUPAJ
48.952	9.500	3.929	62.381

Načrtovan obseg nakupa na območju Mestne občine Ljubljana

Knjižno gradivo	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	SKUPAJ
41.303	8.236	3652	53.191

Načrtovan obseg nakupa na območju primestnih občin

Knjižno gradivo	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	SKUPAJ
7.649	1.264	277	9.190

Načrtovan obseg nakupa naslovov po zvrsteh: stroka / leposlovje

Stroka	Leposlovje	Skupaj
5.100	3.400	8.500

Načrtovan obseg nakupa naslovov po zvrsteh: mladina / odrasli

Odrasli	Mladina	Skupaj
6.375	2.125	8.500

Načrt razporeditve gradiva v knjižnični mreži

	Knjige	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	SKUPAJ
Bežigrad	4.275	815	156	5.246
Črnuče	1.022	398	15	1.435
France Škerl	783	381	10	1.174
Glinškova ploščad	794	291	14	1.099
Savsko naselje	630	207	6	843
Dol pri Lj.	802	157	36	995
Moste	3.103	793	141	4.037
Fužine	1.112	213	62	1.387
Jarše	622	30	41	693
Polje	1.514	245	93	1.852
Zadvor	598	125	28	751
Zalog	570	65	38	673
KOŽ	9.049	1.425	1.137	11.611
Kolodvor	0	0	7	7
N. Poljane	359	274	14	647
Poljane	703	40	21	764
Vič	4.328	822	218	5.368
Grba	1.019	364	37	1.420
Rudnik	1.403	341	51	1.795
Brezovica	909	139	17	1.065
Notranje Gorice	70	17	0	87
Podpeč	336	94	18	448
Rakitna	200	9	0	209
Dobrova	512	74	33	619
Polhov Gradec	31	0	0	31
Šentjošt	28	0	0	28

Frana Levstika	529	90	39	658
Rob	42	0	0	42
Horjul	451	125	14	590
Ig	688	138	33	859
Škofljica	1.275	210	57	1.542
Šiška	5.534	835	165	6.534
Gameljne	758	203	31	992
Šentvid	1.425	279	65	1.769
Vodice	386	8	23	417
Slovanska	1.702	90	1.293	3.085
Trubarjeva hiša	0	0	9	9
Potujoča k.	1.390	203	7	1.600
SKUPAJ VSI	48.952	9.500	3.929	62.381

Financiranje nakupa knjižničnega gradiva 2014

77 % sredstev za nakup knjižničnega gradiva zagotavljajo občine, ki knjižnično dejavnost na svojem območju izvajajo v dogovoru z MKL.

20 % sredstev načrtujemo z Ministrstva za kulturo.

3 % delež bo za knjižnično gradivo v letu 2014 prispevala knjižnica iz lastnih sredstev.

Celotna planirana vrednost novega knjižničnega gradiva v letu 2014 je 1.169.640 eur z deležniki po spodnji tabeli:

Pričakovan delež ministrstva	235.130 €	20%
Pričakovan delež Mestne občine Ljubljana	801.135 €	68%
Pričakovan delež primestnih občin	103.375 €	9%
Lastna sredstva	30.000 €	3%
SKUPAJ:	1.169.640 €	100%